

PROJECTESD
T 934 881 360 F 934 881 360
INFO@PROJECTESD.COM
WWW.PROJECTESD.COM
PASSATGE MERCADER, 8 BAIXOS 1
08008 BARCELONA

PETITE PLANÈTE

ÍÑAKI BONILLAS, HELENA CIVIT, COLLECTION PETITE PLANÈTE, PATRICIA DAUDER, DORA GARCÍA, ANA JOTTA, JOCHEN LEMPERT, GILDA MANTILLA & RAIMOND CHAVES, MATT MULLICAN, XAVIER RIBAS, EDUARDO RUIZ I DANH VÕ

Inauguració: dissabte 7 de maig 2022, de 12:00 a 15:00 h

Exposició: 7.05 > 29.07.2022. De dimarts a divendres d'11.00 a 19.00 h, dissabte d'11.00 a 15.00 h

La idea i el títol de l'exposició sorgeix de la col·lecció de llibres de viatge *Petite Planète* d'Éditions du Seuil que, entre els anys 1954 i 1964, va comptar amb la inestimable contribució com a editor, autor, dissenyador o fotògraf (o totes aquestes funcions a la vegada) del reconegut cineasta francès **Chris Marker** (1921, Neuilly-sur-Seine – 2012, París). Aquestes suposades "guies de viatge" dedicades cada una a un país o territori diferent, es caracteritzaven per ser més aviat contraguies turístiques, una forma poc ortodoxa i més oberta d'apropar-se a altres cultures, altres llocs, des d'un vaivé de cites literàries, cinematogràfiques, aproximacions històriques més aviat dissidents i imatges de molta variada procedència. Segons Marker: "*No són guies, ni llibres d'història, no són pamflets propagandístics, no són les impressions d'un viatger, sinó l'equivalent a la conversa que ens agradaria tenir amb algú intel·ligent i coneixedor del país que ens interessa*".

La col·lecció *Petite Planète* no és només una proposta literària, sinó també una proposta artística. A cada llibre hi ha tot un treball al voltant del disseny de cobertes i tot un pensament tant en la distribució del text i la imatge dins la pàgina, com en l'ús del color i la bicromia. La sèrie té un estil lúdic que empra amb freqüència poemes, lletres de cançons, dibuixos i un colorit mapa al final de cada volum. Pel que fa al contingut de les imatges, les fonts, són molt diverses, però la col·lecció es destaca per les contribucions fotogràfiques del propi Marker i d'alguns dels seus amics com Agnès Varda, William Klein i Cartier Bresson, així com de Robert Capa i Brassai. Els llibres han sigut considerats a vegades com "collages", inclús, com a "cinema falsificat" pel mateix Marker, el que podria veure's com el preludi i el camp d'experimentació de tota una proposta estètica i política que acabarà desenvolupant-se en algunes de les seves pel·lícules com *Sans Soleil* (1983) o en llibres com *Le Depays* (1982).

A *Petite Planète* s'entreu la idea de redescobrir el món, sacsejant-lo, superposant-lo, reubicant les imatges i els textos dialècticament; buscant un lloc que s'allunyi del món entès des del turisme o del món narrat des del relat científic i lineal del text enciclopèdic. En els llibres es percep una proposta política, una voluntat de reactivar les imatges revolucionàries passades que han quedat en l'oblit, que han sigut censurades, que han quedat completament "museificades" o transformades en mercaderia. A la col·lecció persisteix un cert esperit humanista. El gest d'una promesa que avui podria semblar ingènua: conèixer-nos millor des de les nostres diferències, dins de les nostres històries erràtiques, de les nostres mitologies. Comprendre'ns des d'aquelles imatges quotidianes sense importància que entren en diàleg amb estampes històriques i emblemàtiques. Obrir-se al món amb una certa ingenuïtat revolucionària, entendre el món i entendre'ns des de l'instant més nimi o quotidià: des de la caricatura que apareix en un diari tunisià, la imatge d'un gat que habita una casa japonesa o la impossibilitat de pronunciar una paraula en grec.

.....

Juntament amb els llibres de la col·lecció, l'exposició col·lectiva *Petite Planète* presenta obres que al·ludeixen, des de moltes diferents òptiques, a aquest "petit món". Una constel·lació diversa on obres de caràcter més documental, o amb un cert matís polític comparteixen espai amb obres de caire més poètic o evocador, no per això menys suggerents. La migració, el viatge, la ciència-ficció, les referències a la natura, a planetes llunyans, són nocions presents en l'exposició.

Petite Planète s'inicia amb una primera obra, la performance de **Dora García** (1965, Valladolid) *Two Planets Have Been Colliding for Thousands of Years* que es realitzarà només els dies 3 i 4 de maig, amb l'espai expositiu encara buit, sense la resta de les obres que completaran la mostra. La peça és fruit d'una conversa entre l'artista, Andrea Valdés i Manuel Asín en la que va sorgir la imatge entre dos planetes col·lidint durant milers d'anys fins a transformar-se en un de sol. Per a Dora García, aquesta imatge era una descripció perfecte de la relació entre la poesia i la filosofia. L'artista va agafar aquesta idea i la va convertir en l'escenari d'una actuació extremadament senzilla i contemplativa, una performance, sense duració fixe, ni un inici ni final clars. L'obra consisteix en un espai al terra que ve definit per dos cercles no concèntrics (els planetes). El cercle exterior està pintat de blanc i al seu interior hi ha l'altre cercle, un forat descentrat. Dues persones de certa similitud física s'ubiquen en cada un dels cercles, negocien una distància i fixen la mirada entre elles sense desviar-la. Cada gest cada canvi de posició d'una d'elles, es replicarà en l'altra per continuar mantenint la distància inicial. Cap dels performers* pot trepitjar el territori de l'altre. La força de l'obra rau en la seva senzillesa. Tot es redueix a l'intercanvi íntim entre els intèrprets. L'observació de les dues figures orbitant lentament i en silenci en els seus cercles, aquesta espècie de mandala o espai geomètric espiritual que facilita la concentració, ens porta a altres mons, és també una experiència meditativa per a l'espectador.

PROJECTESD

T 934 881 360 F 934 881 360

INFO@PROJECTESD.COM

WWW.PROJECTESD.COM

PASSATGE MERCADER, 8 BAIXOS 1

08008 BARCELONA

El dia de la inauguració, el 7 de maig, s'uniran al que queda de la performance de García, els "dos planetes", la resta d'obres que completen *Petite Planète*.

En diversos plans del curtmetratge *Toute la memoire du monde* (1956) d'Alain Resnais col·laborador i amic de Chris Marker, apareix un volum de la col·lecció *Petite Planète* de Marker dedicat a Mart. Mai s'arriba a veure del tot el seu contingut, només la portada i un índex. No se sap del cert si el llibre, *Mars*, va arribar a existir o si es va tractar d'un llibre fictici, part de l'atrezzo pel documental de Resnais. Aquest peculiar interès de Marker per haver fet, com a mínim un "dummy" del llibre, ens ha portat a incloure a l'exposició una referència a aquest planeta: *Three Moves Are As Bad As A Fire* de **Xavier Ribas** (1960, Barcelona). Es tracta d'un díptic que mostra 170 plaques fotogràfiques de Mart fetes per The Lowell Expedition als Andes l'any 1907, una expedició auspiciada per Percival Lowell, astrònom aficionat i escriptor. En aquells anys, Mart encarnava una visió utòpica de recursos escassos i d'éssers avançats i intel·ligents. Un antic planeta que semblava haver perdut la major part de la seva aigua. Lowell pretenia trobar indicis d'un planeta en el que els seus habitants havien construït enormes obres de rec per transportar l'aigua que es desfeia des dels casquets polars per irrigar les terres càlides i desèrtiques a l'equador. Una utòpica visió d'una societat que hauria superat les diferències "nacionals" amb la finalitat d'administrar i compartir els escassos recursos hídrics del planeta. Les imatges estan acompanyades de 90 textos que narren l'experiència de l'expedició, fragments de treballs d'investigació posteriors i article de revistes, a més d'aquestes descripcions especulatives sobre la vida dels habitants de Mart.

La ficció sobre l'origen del món i l'al·lusió a altres planetes es troba també a *Untitled (Physical laws within the picture. 1974)* de **Matt Mullican** (1951, Santa Monica). La peça, part de la sèrie *Representing the Work*, reuneix vuit vinyetes amb retalls d'imatges i textos de còmics nord-americans. Imatges que fan referència tant a la vida contemporània com a la creació del món, però també a l'àmbit de l'entreteniment, la ciència-ficció i la cultura popular. En paraules de Mullican: "Estava interessat en la representació d'una realitat física dins del marc fictici del còmic; en certa manera, anar al lloc on viu Superman i desglossar aquella realitat. Diagnosticar l'aire i l'aigua que existeix dins d'aquesta realitat del còmic en la que nosaltres, com a cultura, hi participem. L'atmosfera tal com existeix a la caricatura està relacionada amb l'atmosfera dels somnis i l'atmosfera de les mateixes imatges". Les vinyetes que veiem a l'obra, formen part a més a més, del llibre "Try and beat this, Mars". La coberta del llibre està extreta de l'obra del mateix títol de l'any 1974.

El dibuix *País Portàtil* de **Gilda Mantilla i Raimond Chaves** (1965 Los Angeles; 1963, Bogotá), pertany al monumental projecte *Dibujando América*, resultat del seu viatge per diversos països llatinoamericans, entre els anys 2005 i 2009. El títol prové del llibre d'Adriano González León, escriptor reconegut dins l'àmbit de les avantguardes veneçolanes dels anys 60. Durant la seva estada a Caracas, els artistes aconsegueixen el llibre i reconeixen la influència de la seva lectura, que els recordava constantment al paisatge que anaven travessant, com si el passat o la ficció del text s'anessin entreteixint amb la seva mateixa experiència de viatge. En el dibuix s'uneixen una iconografia molt simple, associada a l'abstracció geomètrica veneçolana, gairebé un emblema de la cultura d'aquest país, amb textos copiats del propi llibre de González León.

Les Maliens (A Script) de **Patricia Dauder** (1973, Barcelona) es tracta d'una sèrie de dibuixos que varen ser concebuts per fer una pel·lícula d'animació que rebria el mateix nom. El projecte pren com a punt de partida les impressions de l'artista extretes de diferents referències: televisives, cinematogràfiques o literàries sobre Mali, mai per experiència directa. El modus operandi de l'artista ens porta a recordar una de les obres literàries que més van influenciar les arts visuals del segle XX, *Impressions d'Àfrica*, que traduïa les impressions de Raymond Roussel sobre una geografia que mai va visitar, Àfrica precisament. Els dibuixos de *Les Maliens (A script)* mostren suggestions de paisatges, fragments de vegetacions, possibles arquitectures autòctones. Cada dibuix és en realitat diversos dibuixos sobre paper semitransparent que se superposen i que Dauder va concebre d'aquesta forma per crear foses entre cada fotograma de la pel·lícula. En definitiva, són una representació mental d'un país. Mali es converteix en un país llunyà del qual només es tenen referències documentals.

En el collage *Portujal*, **Ana Jotta** (1946, Lisboa) inventa un país que fa referència directa al seu lloc d'origen. La paraula "Portujal" en lletres pintades de colors inscrita sobre una bossa de carbó per a barbacoa. La imatge resultant és simple i maldestre. Plena d'ironia, humor i enginy, la peça de Jotta és d'alguna forma un emblema o una bandera, la imatge que representaria aquest país. El canvi de la lletra G per la J en el títol del cartell provoca que dins del mateix nom apareguin les seves inicials, tal com fa habitualment en algunes de les seves obres. *Portujal* pot entendre's com un exercici ple d'humor, un petit comentari irreverent al nom del seu país o un gest innocent i lúdic que podria recordar a un comportament propi de la infantesa, crear el veritable Portugal o un altre Portugal (allunyat del món real), el propi d'Ana Jotta.

La idea d'una imatge que ens transporta a un altre món i que ens remet a un lloc entre el real i l'imaginari, també es percep en l'obra d'**Iřaki Bonillas** (1981, Ciudad de México) (*Détail*), *Windows*. Una sèrie de diapositives en blanc i negre que mostren detalls de pintures clàssiques. Fragments que sempre remetent a les finestres que apareixen als quadres. Aquells mons mig invisibles, que hi ha al darrere, en segon pla, que invoquen una realitat fora de camp que bé pot ser imaginària o bé pot ser la representació d'un lloc real que va existir històricament.

PROJECTESD
T 934 881 360 F 934 881 360
INFO@PROJECTESD.COM
WWW.PROJECTESD.COM
PASSATGE MERCADER, 8 BAIXOS 1
08008 BARCELONA

A l'obra de **Danh Võ** (Hà Rja, Vietnam, 1975) també reverbera la idea de la imatge en relació amb la memòria i el document històric. A *01.08.1945*, l'artista ens presenta un fotogratat fet a partir d'una postal antiga de la ciutat de Hanoi amb un temple budista damunt del qual hi ha una rèplica a petita escala de l'Estàtua de la Llibertat. Pel que sembla, l'estàtua es va col·locar a la part superior del temple en algun moment després de 1887 durant l'ocupació colonial francesa i aleshores es va reubicar en diversos llocs al voltant de Hanoi. Finalment, va ser enderrocada i fosa l'1 d'agost de 1945, després de ser considerada un vestigi del govern colonial francès, data que Võ fa servir com a títol de la seva obra.

Eduardo Ruiz (1990, Sant Boi de Llobregat) presenta dues obres a l'exposició. Dos collages en els que l'artista superposa el fragment d'un filferro d'una reixa aeroportuària a dos passaports espanyols. Curiosament, l'artista escull les pàgines dels documents en les que apareixen referències al món natural. Es tracta d'il·lustracions d'espècies migratòries: la papallona monarca, a *Passepartout (Danaus plexippus)*, espècie que recorre cada 5000 quilometres des de el sud de Canadà fins a Mèxic per hibernar, o el salmó i la cigonya a *Passepartout (Salmo salar; Ciconia ciconia)*. Un document administratiu necessari per permetre (o bloquejar) el trànsit dels humans entre territoris, es vincula a les migracions d'animals que a la vegada poden veure's pertorbades per l'acció humana. Metafòricament, la idea del viatge s'ententeix amb el món natural, la burocràcia i la política migratòria.

El vincle amb el món natural apareix novament a les obres d'**Helena Civit** (1997, Villach, Àustria). Als dos gravats de la seva sèrie *Càpsula*, es dibuixen unes estructures semblants a les d'una llavor, com trencades o entreobertes. Imatges que ens poden evocar l'origen de la vida orgànica. Càpsules, llavors, beines o cobertes que, curiosament, com els planetes, solen tenir forma esfèrica o el·líptica. L'escultura *Niu* ens porta a la idea d'habitat, però també a la d'un espai protegit com a les "càpsules". Un niu, en aquest cas, no circular sinó construït amb capes de guix que es disposen en tota la seva fragilitat per damunt de dues parts d'un rusc.

Per acabar, una obra de **Jochen Lempert** (Hamburg, 1959) de la sèrie *Symmetry and Architecture of the Body*. Una fotografia feta a mitjans dels anys 90 del segle passat en un dels seus múltiples viatges al Japó que podria associar-se perfectament a les imatges del mateix Chris Marker. Una imatge mig velada, desenfocada, ens mostra a quatre noies somrient a càmera, enmig d'una festivitat tradicional japonesa. L'esperit de l'obra de Lempert recorda, en certa manera, a la del cineasta francès. Sobretot pel que fa a l'apreciació del quotidià i la forma en la que es poetitzen les petites coses del nostre entorn.

*Performers: Matilde Amigo i Lyncoln Diniz

.....

Referències bibliogràfiques:

Christian Alonso. *Imaginaris multiespècies. L'art de viure en un món de contingència i incertesa. Projecte de comissariat*. La Capella, Barcelona, 2022.

Dora García. *Two Planets Have Been Colliding for Thousands of Years*. In book *Segunda Vez que es siempre la primera*. Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, 2018

Paul Lofeodo. *Liquid Shade: Gaze Screening and the Spirit of Performance in Dora García's Two Planets Have Been Colliding for Thousands of Years*. Article publicat a PHI Antena, 2021

Ricardo Nicolau. *Impressions d'Àfrica. Imatge després de la imatge a les pel·lícules i als dibuixos de Patricia Dauder*. Ed. Consorci del Museu de l'Empordà, 2008

Xavier Ribas. *Nitrate_ Three Moves Are As Bad As A Fire* (2014) Text al web de l'artista: <http://www.xavierribas.com/>

Hilario J. Rodríguez. *La Petite Planète de Chris Marker*. Revista El Estado Mental, 2015. <https://elestado mental.com/diario/la-petite-planete-de-chris-marker>

Per a més informació contactar: Edgar Díaz, projectesd@projectesd.com